

TAUSTANA LAHJASOLUT

**Tietoa sinulle,
joka olet saanut alkusi
lahjasoluhoidon avulla**

SIMPUKKA

HELMINAUHA

KIRJOITTAJA:

Jenni Huhtala,
lahjasoluteemojen erityisasiantuntija

Kiitokset lahjasolutaustaisten kehittäjätiimille avusta oppaan kirjoittamisessa!

Taitto: Emilia Nevalainen

Kuvat: Canva. Joissain kuvissa on hyödynnetty tekoälyä.

Painopaikka: KTMP Group Oy

Copyright: Simpukka ry

Lainattaessa lähde mainittava.

Oppaan taittoa ja painatusta on tukenut Gedeon Richter.

SISÄLLYSLUETTELO

Alkusanat.....	3
Lahjasolutaustaiset henkilöt.....	4
Lahjasolutaustaisten erilaiset oikeudet ja taustat.....	5
Lahjasoluhoidot.....	9
Sukusolujen lahjoittajat.....	11
Lahjasolutaustaisten kiinnostus lahjoittajaa kohtaan...	14
Lahjoittajan henkilöllisyyden selvittäminen.....	16
Lahjasolutaustaisten kokemuksia ja ajatuksia	20
Lahjasolusisarukset.....	22
Lahjasolutaustaan liittyvät tunteet.....	23
Miten tästä eteenpäin.....	25
Sanastoa.....	26
Lähteet.....	28

ALKUSANAT

Suomessa elää arviolta 15 000 lahjasoluhoidoilla alkunsa saanutta henkilöä. Lahjasoluhoidojen määrät ovat pitkään olleet kasvussa ja niiden avulla saa vuosittain alkunsa kasvava joukko lapsia. Lahjasolutaustaisille henkilöille yhteistä on se, että he ovat saaneet alkunsa hedelmöityshoidoilla, joissa on käytetty lahjoitettuja sulusoluja: munasoluja, siittiöitä tai lahjoitettua alkiota.

Jokaisella lahjasoluhoidoilla alkunsa saaneella on oikeus punoa lahjasolutausta osaksi omaa tarinaansa yksilöllisesti. Kokemus oman taustan suhteen voi vaihdella elämäntilanteen, iän ja sosiaalisten tilanteiden mukaan ja se saa herättää monenlaisia ristiriitaisiakin tunteita. Olennaista on, että jokainen lahjasolutaustainen saa itse määritellä, mitä lahjasolutausta itselle merkitsee, miten se asettuu osaksi omaa identiteettiä ja tarinaa sekä kokeeko tarvetta selvittää kuka sulusolujen lahjoittaja on.

Tämä opas on tarkoitettu lahjasoluhoidoilla alkunsa saaneille henkilöille. Oppaaseen on koottu tiivistetysti tietoa lahjasolutaustaan liittyvistä teemoista, ja se voi toimia tukena lahjasolutaustaan liittyvien ajatusten ja tunteiden prosessoinnissa.

Oppaassa kuvataan, keitä ovat lahjasoluhoidoilla alkunsa saaneet henkilöt, mitä ovat lahjasoluhoidot ja keitä ovat sulusolujen lahjoittajat. Oppaassa esitellään lahjasoluhoidoilla alkunsa saaneiden henkilöiden motiiveja selvittää lahjoittajan henkilöllisyys, miksi se on joillekin lahjasolutaustaisille merkityksellistä ja mitä tunteita lahjasolutausta voi herättää.

Tämän oppaan tekstit ovat syntyneet yhteistyössä Simpukka ry:n Helminauha-hankkeen (2022–2024) kehittäjätiimien kanssa. Tiimeissä oli mukana lahjasoluhoidoilla alkunsa saaneita henkilöitä sekä lahjasoluperheiden vanhempia. Oppaan tekemisessä on hyödynnetty tutkimuksia lahjasoluilla alkunsa saaneiden kokemuksista sekä aiheeseen liittyvää tietokirjallisuutta.

Tampereella 2025
Helminauha-toiminta
Lapsettomien yhdistys Simpukka ry

LAHJASOLUTAUSTAISET HENKILÖT

Suomessa elää arviolta 15 000 lahjasolutaustaista henkilöä. Lahjasoluhoidoilla alkunsa saaneiden tilastointi on aloitettu vuonna 1993. Tällä hetkellä lahjasoluhoidoilla alkunsa saaneita lapsia syntyy vuosittain yli 800 (THL).

ERI IKÄISIÄ

- Suomessa lahjasoluhoidoja on toteutettu lahjasiittiöillä 1940-luvulta lähtien ja lahjamunasoluilla sekä lahja-alkioilla 1990-luvun alusta lähtien.
- Lahjasoluhoidojen määrät alkoivat kasvaa vuonna 2020, kun hoitoja alettiin tarjota myös julkisen sektorin hedelmöityshoitoklinikoilla.

MONENLAISISSA PERHEISSÄ

- Vanhempia voi olla yksi, kaksi tai useampia.
- Perheet voivat olla nais-miespareja, sateenkaariperheitä tai itsellisiä vanhempia.
- Useamman lapsen perheissä kaikki tai vain osa lapsista voi olla lahjasolutaustaisia. Sisaruksilla voi olla sama tai eri lahjoittaja.

YMPÄRI MAAILMAA

- Maailmanlaajuisesti lahjasoluhoidoilla alkunsa saaneita on miljoonia.
- Lahjasoluhoidoja tehdään useissa maissa. Hoitojen käytänteet ja niitä säätelevät lait vaihtelevat maittain.

ERI AIKoiHIN TAUSTASTAAN TIEDON SAANEITA

- Lahjasolutaustastaan aina tiedneet ovat voineet kasvaa tietoon taustastaan ja halutessaan käsitellä asiaa koko elämänsä ajan.
- Myöhemmin elämässään tiedon saaneille tausta on voinut selvitä vanhemman tai läheisten kertomana, vanhemman asiakirjoista tai kaupallisen dna-testin avulla.

LAHJASOLUTAUSTAISTEN ERILAISET OIKEUDET JA TAUSTAT

Suomessa elävät lahjasolutaustaiset henkilöt eroavat toisistaan heidän oikeuksissaan selvittää lahjoittajan henkilöllisyys, heidän lähtötiedoissaan omasta taustastaan ja siinä, kuinka moneen perheeseen saman lahjoittajan sukusoluilla on voinut syntyä lapsia. Seuraavaksi on kuvattu näitä lahjasoluhoidoilla alkunsa saaneiden erilaisia taustoja.

Ennen hedelmöityshoitolakia lahjasoluhoidoilla alkunsa saaneet

Ennen hedelmöityshoitolakia (1.9.2007) alkunsa saaneilla ei ole mahdollisuutta selvittää sukusolujen lahjoittajan henkilöllisyyttä Valviran Luoteri-rekisteristä, sillä rekisteriin on kirjattu henkilötiedot vain niistä henkilöistä, jotka ovat lahjoittaneet sukusolujaan lain voimaantulon jälkeen.

Lahjasolutaustaisilla henkilöillä voi olla mahdollisuus saada kaupallisen dna-testin avulla lahjoittajan henkilöllisyys sekä saman lahjoittajan sukusoluilla muihin perheisiin syntyneiden henkilöllisyys. Dna-testi ei automaattisesti takaa, että henkilöllisyys selviää. Joskus henkilöllisyys saattaa selvitä vasta pitkän ajan kuluttua.

Joidenkin ennen lakia lahjasoluhoidoilla alkunsa saaneiden voi olla mahdollista saada selville lahjoittajan henkilöllisyys hedelmöityshoitoklinikalta, jossa hedelmöityshoidot on toteutettu. Tämä selviää olemalla yhteydessä klinikkaan.

Hedelmöityshoitolain aikana lahjasoluhoidoilla alkunsa saaneet

Hedelmöityshoitoja säädellään Suomessa hedelmöityshoitolailla, joka astui voimaan 1.9.2007. Lahjasolutaustaisilla on oikeus selvittää täysi-ikäisenä sukusolulahjoittajan henkilöllisyys. Tämä on kirjattu lakiin seuraavasti:

§ Henkilöllä, joka on voinut syntyä luovutetusta sukusolusta tai alkiosta, on salassapitosäännösten estämättä oikeus 18 vuotta täytettyään saada palvelujen antajalta jäljennös hoitosuostumuksesta ja siihen merkitystä luovuttajan tunnuksesta. Ilmoittamalla luovutusrekisteriin luovuttajan tunnuksen hänellä on oikeus saada tietää luovuttajan henkilöllisyys.

- Laki hedelmöityshoidosta 4 luku, 23 §

Henkilöt jotka ovat saaneet Suomessa alkunsa lahjasoluhoidojen avulla 1.9.2007 jälkeen, eli aikana jolloin hedelmöityshoitolaki on ollut voimassa, voivat selvittää lahjoittajan henkilöllisyyden Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston Valviran Luoteri-rekisteristä.

Luoteri on Valviran ylläpitämä hedelmöityshoitolain mukainen sukusolujen ja alkioiden luovutustoiminnan rekisteri. Luoteriin on kirjattu lahjasoluhoidoissa käytettyjen solujen lahjoittajan Luoteri-tunnus ja henkilötiedot.

Lahjoittajan henkilöllisyyden selvittämistä toivovan lahjasolutaustaisen tulee olla yhteydessä hoidot toteuttaneeseen klinikkaan. Klinikalta hän saa lahjoittajan Luoteri-tunnuksen, jonka avulla hän saa Luoterista lahjoittajan henkilötiedot. Lahjoittajan henkilötietojen hakuprosessi on kuvattu tarkemmin sivulla 19.

Suomalaisten sukusolupankkien lahjasoluilla alkunsa saaneet

Hedelmöityshoitolain aikana suomalaisten klinikoiden omien sukusolupankkien sukusoluilla tehdyissä hoidoissa saman lahjoittajan sukusoluja on voitu käyttää korkeintaan viiteen perheeseen. Syntyvien lasten määrää ei ole rajattu. Tämä on kirjattu hedelmöityshoitolakiin seuraavasti:

Kun luovuttajan sukusoluilla on saatu aikaan lapsia viidelle hedelmöityshoittoa saaneelle, hänen luovuttamiaan sukusoluja ei saa enää käyttää hedelmöityshoittoon muille.

- Laki hedelmöityshoidosta 1. luku, 4 §

Saman lahjoittajan sukusoluilla alkunsa saaneiden henkilötietoja ei rekisteröidä Luoteriin, joten heidän henkilötietoja on mahdollista selvittää vain joko kaupallisen dna-testin avulla tai mahdollisesti sukusolulahjoittajan kautta.

Suomalaisilla hedelmöityshoitoklinikoilla käydään lahjasoluhoidoissa myös ulkomailta. Saman lahjoittajan sukusoluilla alkunsa saaneita on voinut syntyä suomalaisten perheiden lisäksi muun maalaisten perheiden vanhemmille.

Ulkomaisten sukusolupankkien sukusoluilla alkunsa saaneet

Suomessa toteutetaan hoitoja myös sukusoluilla, jotka on ostettu hedelmöityshoitoklinikalle ulkomaisesta sukusolupankista. Suurin osa ulkomaisista sukusoluista hankitaan tanskalaisista sukusolupankeista. Näissäkin tilanteissa saman lahjoittajan sukusoluja voidaan Suomessa käyttää vain viiteen vastaanottajaperheeseen, mutta saman lahjoittajan sukusoluja voidaan käyttää myös kyseisessä maassa useaan perheeseen ja sukusolupankki on voinut lisäksi myydä niitä muihin maihin. Tästä johtuen saman lahjoittajan sukusoluilla alkunsa saaneita voi elää useammissa kuin viidessä perheessä ja eri maissa.

Eri ikäisinä lahjasolutaustasta tiedon saaneet

Osa lahjasolutaustaisista henkilöistä on saanut kasvaa tietoon taustastaan lapsesta saakka, jolloin tietoa on voinut käsitellä eri ikävaiheissa ja sen on voinut liittää osaksi omaa identiteettiä. Taustansa aina tienneet kokevat sen luonnolliseksi osaksi omaa elämäntarinaa.

Etenkin 2000-luvulla vanhempia on ohjeistettu puhumaan lapselle lahjasolutaustasta pienestä lähtien ja he ovat saaneet siihen ammattilaisilta tukea ja neuvontaa. Lapsen oikeus tietää biologinen taustansa on kirjattu hedelmöityshoitolaikiin sekä YK:n lapsen oikeuksien julistukseen. Geneettisen alkuperän tunteminen on myös Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklan mukainen velvoite.

Vaikka nykyään on selvää, että lahjasoluhoidoilla alkunsa saaneen tulee aina tietää oma taustansa, oli aiemmin Suomessa ja maailmalla pitkään vallalla salaamisen kulttuuri lahjasoluhoidojen käytöstä. Vanhempia saatettiin jopa ohjeistaa olemaan kertomatta lapselleen, että hän on saanut alkunsa lahjasoluhoidojen avulla. Aiemmin saatettiin ajatella, että tieto voisi olla lapselle vahingollista ja luultiin, ettei lapsi tulisi koskaan saamaan tätä tietoa mistään muualta.

Omasta lahjasolutaustasta tiedon saaminen vasta aikuisena aiheuttaa ymmärrettävästi paljon avoimia kysymyksiä, hämmennystä sekä ristiriitaisia ja hankalia tunteita, kuten surua, vihaa ja pettymystä. Lahjasolutaustastan salaaminen ymmärrettävästi satuttaa ja voi muodostaa epäluottamuksen vanhemman ja lapsen välille. Hankalia tunteita voi herätä siitä, että omat vanhemmat, joihin elämässä pitäisi voida luottaa eniten, ovat salanneet näin merkittävän omaa identiteettiä ja perimää koskevan tiedon.

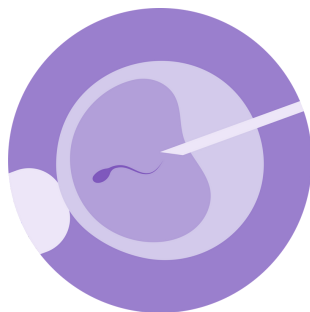
On tärkeää saada prosessoida tietoa niin omien vanhempien, vertaisten kuin mahdollisesti ammattilaisenkin kanssa. Tietoa lahjasolutaustasta ei missään tapauksessa olisi saanut salata lapselta. Näin menetellessään vanhemmat ovat toimineet väärin.

LAHJASOLUHOIDOT

Lahjasoluhoidot ovat hedelmöityshoitoja, joissa käytetään sukusolujen lahjoittajan sukusoluja, joko osittain tai kokonaan. Lahjasoluhoidoissa käytetyt lahjoitetut sukusolut voivat olla munasoluja, siittiöitä tai lahjoitettu alkio. Myös molemmat sukusolut voivat tulla lahjoitettuna.

Lahjasoluhoidoja säädellään Suomessa hedelmöityshoitolailla, joka on tullut voimaan 1.9.2007. Lakiin on muun muassa kirjattu lapsen oikeus selvittää sukusolujen lahjoittajan henkilöllisyys sekä rajoitus käyttää saman lahjoittajan sukusoluja maksimissaan viidelle vastaanottajaperheelle.

Lahjasoluhoidoja tarvitaan, jos raskautuminen ei ole mahdollista omilla sukusoluilla lääketieteellisistä tai sosiaalisista syistä. Suurimmalla osalla lahjasoluhoidoja tarvitsevista on taustallaan tahattoman lapsettomuuden kokemus, jonka tiedetään olevan yksi aikuisiän pahimmista kriiseistä.

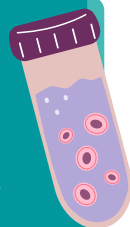
Suomessa lahjasoluhoidoja voivat saada nais-miesparit, sateenkaariperheet ja itselliset henkilöt (kohdulliset) sekä vanhemmuuskumppanit. Hoitoja toteutetaan yksityisillä ja julkisilla hedelmöityshoitoklinikoilla.

Lahjasoluhoidot suunnitellaan aina yksilöllisesti ja raskautumista tuetaan lääkkeellisesti. Suomessa hoitoprosessiin kuuluu lakisääteisenä psykologin tai muun ammattilaisen antama lahjasoluneuvonta, jossa käydään muun muassa läpi lapsen oikeus tietää taustansa sekä pohditaan mitä lahjasoluhoidoilla lapsiperheellistyminen tarkoittaa vanhemman ja lapsen näkökulmasta.

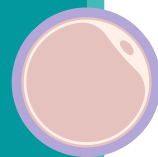
Inseminaatiohoidossa pestyjä lahjasiittiöitä ruiskutetaan naisen kohtuonteloon munasolun irtoamisen aikaan. Hedelmöittymistä tuetaan lääkkeellisesti.

Koeputkihedelmöityshoidossa (IVF / ICSI) munasolu hedelmöitetään laboratoriossa ja hedelmöittyneestä munasolusta muodostuu alkio, jota viljellään laboratorio-olosuhteissa ja se siirretään kohtuun kasvamaan. Alkion kiinnittymistä tuetaan lääkkeellisesti.

PAS on pakastetun alkion siirto, jossa IVF/ICSI-hoidoissa muodostunut alkio on pakastettu ja sulatuksen jälkeen se siirretään kohtuun. Alkio voi olla lahjoitettu alkio tai se on voitu muodostaa lahjoitetuista sekä lasta toivovan omista sukusoluista.

Lahjasoluhoidojen historia

Ensimmäinen lahjasiittiöillä alkunsa saanut lapsi syntyi Yhdysvalloissa vuonna 1884. Arvioidaan, että Suomessa hoitoja on toteutettu 1940-luvulta lähtien. Lahjasiittiöhoidot yleistyivät Suomessa ja maailmalla 1970-luvulta lähtien.

Ensimmäinen lahjamunasolulla alkunsa saanut lapsi syntyi vuonna 1983 Australiassa ja vuonna 1991 Suomessa.

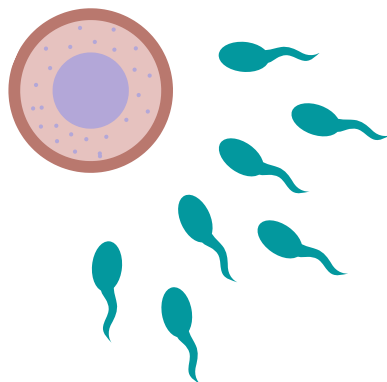
Ensimmäinen lahjoitetulla alkiolla alkunsa saanut lapsi syntyi Australiassa vuonna 1984 ja Suomessa vuonna 1995.

SUKUSOLUJEN LAHJOITTAJAT

Sukusoluja on Suomessa voinut lahjoittaa ennen ja jälkeen hedelmöityshoitolain voimaan astumista (1.9.2007). Hedelmöityshoitolakiin on kirjattu, että sukusolun lahjoittajaksi ryhtyvän on annettava suostumus siihen, että hänen henkilötietonsa talletetaan Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston (VALVIRA) ylläpitämään luovutusrekisteri Luoteriin.

Lahjoitetusta sukusoluista alkunsa saaneella henkilöllä on 18 vuotta täytettyään oikeus selvittää lahjoittajan henkilötiedot Luoterista. Oikeus selvittää Luoterista lahjoittajan henkilötiedot kuuluu vain lahjasolustaustaiselle henkilölle, ei hänen vanhemmalle tai vanhemmille.

Hedelmöityshoitolain aikana Suomessa sukusolujaan lahjoittaneille kerrotaan, ettei heillä ole oikeuksia eikä velvollisuuksia lahjasoluhoidoilla alkunsa saanutta kohtaan. Lahjoittajat saavat lahjoitusprosessin aikana neuvontaa ja heitä ohjeistetaan kertomaan lahjoituksesta mahdolliselle puolisolleen ja lapsilleen, jotta heilläkin on mahdollisuus pohtia, mitä se heille tarkoittaa. Tästä huolimatta kaikki lahjoittajat eivät ole kertoneet lahjoituksesta lähipiirilleen.

Ennen lakia sukusolujaan lahjoittaneet eivät välttämättä ole saaneet tietoa ja neuvontaa lahjoitusprosessin aikana. Heidän henkilötietojaan ei löydy Luoterista, mutta tietoja on mahdollista tiedustella hedelmöityshoitoklinikoilta. Lahjasoluhoidoilla ennen lakia alkunsa saaneet ovat voineet löytää sukusolujen lahjoittajan dna-testin avulla. Lahjoittaja on mahdollista löytää, vaikka tämä ei olisi itse tehnyt dna-testiä. Riittää, että joku hänen sukulaisensa on tehnyt testin ja on valmis selvittämään löytyykö suvusta sukusolujaan lahjoittanut henkilö.

Kuka voi lahjoittaa sukusolujaan?

Sukusolujaan voivat Suomessa lahjoittaa perusterveet henkilöt, joiden suvussa ei ole tiedossa vakavia periytyviä sairauksia. Sukusoluja voi lahjoittaa yksityisillä hedelmöityshoitoklinikoilla tai viidessä yliopistosairaalassa Helsingissä, Kuopiossa, Oulussa, Tampereella ja Turussa.

Sukusoluja ei voi lahjoittaa jos tupakoi tai käyttää muita nikotiinivalmisteita. Munasolujen lahjoittajaksi voidaan hyväksyä noin 20–35-vuotias nainen ja siittiöiden lahjoittajaksi voidaan hyväksyä perusterve, noin 20–45-vuotias mies. Olennaista on, että lahjoittajan motiivina on halu auttaa niitä, jotka tarvitsevat lahjoitettuja sukusoluja.

Alkioita voivat lahjoittaa pariskunnat, jotka ovat itse käyneet hedelmöityshoidoissa omilla sukusoluillaan, saaneet toivomansa määrän lapsia ja joilta on jäänyt omasolualkioita pakkaseen. Alkioita on yleensä mahdollista luovuttaa, jos nainen on ollut korkeintaan 36-vuotias ja mies korkeintaan 46-vuotias alkiodien luomisen aikaan.

Hedelmöityshoitolakiin on kirjattu, ettei sukusolujen lahjoittamisesta saa Suomessa maksaa palkkiota. Lahjoittajalle voidaan kuitenkin suorittaa kohtuullinen korvaus lahjoittamisesta aiheutuvista kuluista, ansionmenetyksestä ja muusta haitasta.

Sukusolulahjoittajien motiivit

Yleisin motiivi sukusolujen lahjoittamiselle on pyyteetön halu auttaa niitä, jotka tarvitsevat lahjoitettuja sukusoluja lapsiperheellistyäkseen. Suurella osalla sukusolulahjoittajista on syntynyt ymmärrys tahattomasta lapsettomuudesta joko oman tai lähipiirin kokemuksen kautta. Tämä ymmärrys on tukenut päätöstä auttaa lahjasoluhoidoilla lasta toivovia.

Osalle sukusolujen lahjoittajista on merkityksellistä se, että he saavat samalla tietoa omasta hedelmällisyydestään. Joissakin maissa sukusolujen lahjoittajille voidaan maksaa palkkio, mikä motivoi osaa lahjoittajista.

Lahjoittajien kiinnostus lahjasoluhoidoilla alkunsa saanutta kohtaan

Lahjoittajien kiinnostus lahjasoluhoidoilla alkunsa saaneita kohtaan ja halu tavata heitä vaihtelee yksilöllisesti. Osa lahjoittajista on avoin yhteydenotolle ja lahjasolutaustaisen tapaamiseen. Pääsääntöisesti lahjoittajat ymmärtävät, että lahjasolutaustainen saa määritellä ovatko he jollain tavalla kontaktissa tai tapaavatko toisiaan.

Lahjoittajan oma elämäntilanne voi vaikuttaa siihen, miten hän suhtautuu lahjasolutaustaisen yhteydenottoon ja siihen, miten hän lähtee prosessoimaan yhteydenottoa. Lahjoittamisesta on voinut kulua yli 20 vuotta, ja tämä aikaviive voi myös vaikuttaa lahjoittajan reaktioon, kun lahjasolutaustainen on häneen yhteydessä.

Kaikilla lahjoittajilla ei omasta elämäntilanteestaan tai muista omaan elämään liittyvistä asioistaan johtuen ole valmiutta olla kontaktissa lahjasolutaustaiseen tai tavata tai olla hänestä kiinnostunut. Tämä tilanne voi myös muuttua, kun saa aikaa prosessoida asiaa ja luotettavaa tietoa sekä tukea asian prosessointiin.

Ne sukusolujen lahjoittajat, jotka ovat kiinnostuneita lahjoituksen avulla alkunsa saaneista henkilöistä ovat uteliaita tietämään miltä lahjasolutaustaiset henkilöt näyttävät, millainen elämä heillä on ollut, millaisessa perheessä he ovat kasvaneet ja millaisia he ylipäättään ovat.

LAHJASOLUTAUSTAISTEN KIINNOSTUS LAHJOITTAJAA KOHTAAN

Lahjasoluhoidoilla alkunsa saaneiden uteliaisuus ja kiinnostus lahjoittajaa kohtaan vaihtelee yksilöllisesti. Kiinnostukseen voi vaikuttaa oma elämäntilanne, ikä tai vaikka jokin omaan terveyteen liittyvä pohdinta, johon toivoo lahjoittajalta lisätietoa. Olennaista on, että jokainen lahjasolutaustainen saa itse määritellä onko hän kiinnostunut lahjoittajasta tai mahdollisista saman lahjoittajan sukusoluilla muihin perheisiin syntyneistä henkilöistä, ja miten hän toimii kiinnostuksensa suhteen.

Osa lahjasolutaustaisista ei ole yhtään kiinnostunut lahjoittajasta tai mahdollisista saman lahjoittajan sukusoluilla alkunsa saaneista. Saman perheen sisaruksilla voi olla eroja kiinnostuksen suhteen, ja näitä eroja tulee kunnioittaa. Voi myös olla niin, että kiinnostus herää vasta jossain myöhemmässä elämänvaiheessa.

Osa lahjasolutaustaisista haluaa selvittää lahjoittajan henkilöllisyyden heti kun se on mahdollista. Jotkut heistä haluavat lisäksi selvittää onko saman lahjoittajan sukusoluilla syntynyt lapsia toisiin perheisiin ja keitä he ovat.

Se missä tahdissa lahjasolutaustainen toimii selvittämisen suhteen ja millainen suhde sukusolujen lahjoittajan ja mahdollisten geneetisten lahjasisarusten välille muodostuu vaihtelee yksilöllisesti.

Tutkimusten mukaan on yleisempää, että lahjasolutaustaiset henkilöt luovat jonkinlaisen ihmissuhteen saman lahjoittajan sukusoluilla muihin perheisiin syntyneisiin henkilöihin, kuin lahjoittajaan. Tämä johtuu siitä, että heidät koetaan vertaisiksi, sillä he ovat mahdollisesti saman ikäisiä ja heillä on samankaltainen tarina taustallaan. Olennaista tässäkin on se, että suhteen ja sen rajat saa vapaasti itse määritellä. Osa lahjasolutaustaisista ei ole kiinnostunut saman lahjoittajan sukusoluilla alkunsa saaneista, eivätkä halua olla heidän kanssaan tekemisissä, ja tähänkin on jokaisella oikeus.

Lahjasolutaustaisten motiivit selvittää lahjoittajan henkilöllisyys

Ne lahjasolutaustaiset, jotka haluavat selvittää lahjoittajan henkilöllisyyden ovat kaikki jollain tavalla uteliaita omasta taustastaan. Lahjoittajasta ei haeta vanhempaa, vaan lahjoittajan selvittämisen toivotaan tuottavan lisää tietoa siitä kuka minä olen ja miksi olen sellainen kuin olen.

1. Uteliaisuus oman geeniperimän, lahjoittajan ja muiden saman lahjoittajan sukusoluilla alkunsa saaneiden suhteen.
2. Kiinnostus lahjoittajan terveyshistoriasta ja mahdollisista geneettisesti periytyvistä sairauksista ja omiin perintötekijöihin vaikuttavista asioista.
3. Voidakseen välttää seurustelusuhteen geneettisen sukulaisensa kanssa.
4. Saadakseen kokonaisen kuvan itsestään ja täydentääkseen oman elämäntarinansa.
5. Ymmärtääkseen, mistä tietyt luonteenpiirteet, ominaisuudet, taipumukset ja kyvyt tulevat.
6. Voidakseen saada yhteyden lahjoittajaan tai saman lahjoittajan sukusoluilla alkunsa saaneisiin tai lahjoittajan sukulaisiin.
7. Saadakseen tietoa lahjoittajan motiiveista.
8. Taatakseen oman tiedonsaantioikeutensa. Tieto omasta geneettisestä taustasta koetaan perustavanlaatuisena ihmisoikeutena.

LAHJOITTAJAN HENKILÖLLISYYDEN SELVITTÄMINEN

Kun lahjasolutaustainen henkilö pohtii lahjoittajan henkilöllisyyden selvittämistä ja mahdollista tapaamista, on tilanteeseen hyvä valmistautua etukäteen. Asiaa voi pohtia omien vanhempien, mahdollisten sisarusten tai muiden lahjasolutaustaisten kanssa ja tarvittaessa ammattilaisen tuella.

Koska lahjoittajan henkilöllisyyden selvittämiseen ja mahdolliseen tapaamiseen ei ole olemassa totuttuja sosiaalisia käytänteitä, puuttuu tilanteesta niin sanottu sosiaalinen käsikirjoitus.

Prosessiin voi liittyä monenlaisia tunteita, joita on vaikea tunnistaa etukäteen. Tilanne voi olla hyvin tunnelautunut, jonkinlainen emotionaalinen vuoristorata, jonka kulkua on hankala ennustaa.

Jos olet juuri saanut tietää olevasi lahjasolutaustainen, on hyvä pysähtyä pohtimaan haluatko samantien selvittää myös lahjoittajan henkilöllisyyden. Jos haluat, niin valmistaudu siihen, että sinulla on käsiteltävänä kaksi isoa asiaa samaan aikaan.

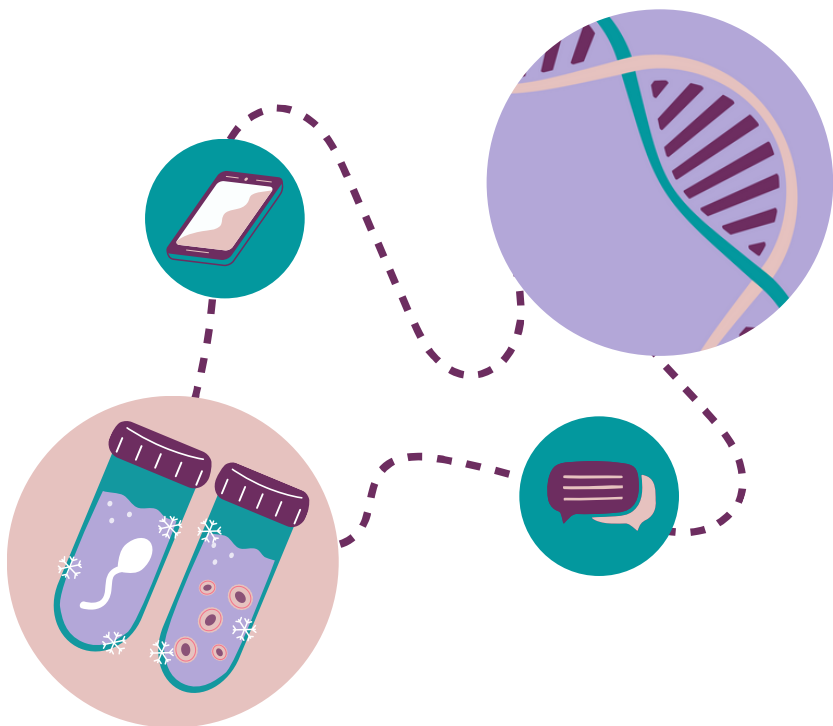
Etukäteen pohdittavia asioita:

- Milloin on minulle sopiva hetki selvittää lahjoittajan henkilöllisyys?
- Mitä toiveita ja odotuksia minulla on lahjoittajan selvittämisen suhteen?
- Mitä asioita haluan tietää lahjoittajasta?
- Tilanne voi herättää molemmissa ristiriitaisia ja ennakoimattomia tunteita.
- Mitä jos selviää jotain ikävää, jotain mitä en toivoisi?
- Mitkä ovat omat rajani tämän asian kanssa.
- Lahjoittajan selvittäminen voi vaikuttaa muihinkin lähipiirissäni.
- Kenen kanssa voin käsitellä tätä asiaa?
- Mitä teen tiedolla ja miten toimin jatkossa?

Yhteydenotto lahjoittajaan

Jokainen lahjasolutaustainen toimii yhteydenoton suhteen itselleen parhaaksi katsomallaan tavalla. Vaikka olisi selvittänyt lahjoittajan henkilöllisyyden, ei häneen ole pakko olla yhteydessä, tai itselleen sopivaa hetkeä yhteydenoton tekemiseen saa pohtia aivan rauhassa.

On myös hyvä pohtia etukäteen mikä on itselle sopiva tapa olla yhteydessä. Joillekin soittaminen tuntuu luontevalta, silloin on hyvä huomata, ettei voi varmaksi tietää millaisessa tilanteessa lahjoittaja vastaa puhelimeen. Toisille sopii parhaiten viestin laittaminen sosiaalisen median kautta, puhelimella tai sähköpostilla. Viestissä on se hyvä puoli, että sen sisällön voi rauhassa pohtia ja myös vastaanottaja saa hetken aikaa sulatella yhteydenottoa ja valita vastaamiseen itselleen sopivan hetken.

Lahjoittajan tapaaminen

Ennen lahjoittajan tapaamista on hyvä sopia miten toimitaan ja millaiset rajat tapaamiselle yhdessä asetetaan. Koska tilanteesta puuttuu molempien osalta sosiaalinen käsikirjoitus on inhimillistä, että tapaaminen voi tuntua hämmentävältä. Moni pohtii etukäteen millainen tapaaminen voi olla, pitääkö tilanteessa kätellä vai halata ja mistä kaikesta jutellaan. Nämä ovat asioita joista voi sopia etukäteen ja tapaamisen aikana molemmilla on oikeus asettaa itselleen sopivia rajoja. Tapaamiseen valmistautuminen lisää molempien osapuolten turvallisuuden tunnetta.

Ennen tapaamista voi sopia muun muassa seuraavista asioista:

Tapaamisen paikka ja kesto

Millainen paikka lisää turvallisuuden tunnetta? Tavataanko jossain julkisella paikalla, kuten kahvilassa? Tapaamisen kestonkin voi sopia etukäteen.

Paikalla olevat henkilöt

Tavataanko kahdestaan, vai olisiko paikalla muitakin? Keitä muita voisi olla paikalla?

Sosiaalisen median käyttö

Miten toimitaan somessa, laitatakaanko yhteiskuva someen, seurataanko toisiamme somessa?

Ammattillinen ja muu apu tilanteessa tai sen jälkeen

Tarvetta ammattilaisen avulle tai vertaistuelle on hyvä pohtia jo ennen tapaamista. Tällöin tapaamisen voi sopia ammattilaisen kanssa etukäteen. Vertaisten kanssa keskusteleminen auttaa huomaamaan, että muut pohtivat samankaltaisia asioita.

Eteneminen tilanteen jälkeen

Molempien osapuolien on mahdollista sanoa miten toivoo edettävän tapaamisen jälkeen. On hyvä tunnistaa, jos tarvitsee aikalisän tapaamisen herättämien tunteiden prosessointiin.

Yhteydenpito jatkossa

Yhteydenpidon jatkamista ja tapaamisen herättämiä tunteita saa käsitellä rauhassa. Aina on oikeus ehdottaa lisäaikaa tilanteen prosessoinnille ennen kuin jatkaa yhteydenpitoa.

Sukusolulahjoittajan henkilöllisyyden selvittäminen Luoterista

LAHJASOLUTAUSTAINEN MENEE HOIDOT TOTEUTTANEELLE KLINIKALLE

Mukaan tarvittavat dokumentit:

- oma henkilöllisyystodistus
- vanhempien hoitosuostumus (jos löytyy)
- todistus henkilö- ja perhesuhdetiedoista tai virkatodistus, joka sisältää sukuselvityksen

HEDELMÖITYSHOITOKLINIKKA ANTAA LUOVUTTAJATUNNUKSEN

Klinikalla varmistetaan lahjasolutaustaisen henkilöllisyys ja hänet liitetään oikeaan hoitosuostumukseen.

Lahjasolutaustaiselle annetaan hoitosuostumuksen arkistokappale tai asiakirja, jossa on luovuttajatunnus.

LAHJASOLUTAUSTAINEN TEKEE TIETOPYYNNÖN

Tietopyyntö tehdään Lupa- ja valvontaviraston verkkosivuilla turvalomakkeella, johon liitetään sähköisesti:

- henkilöllisyystodistus
- hoitosuostumus tai muu asiakirja, jossa on luovuttajatunnus
- todistus henkilö- ja perhesuhdetiedoista tai virkatodistus, joka sisältää sukuselvityksen

LAHJOITTAJAN HENKILÖTIETOJEN LUOVUTUS

Lupa- ja valvontavirastossa tarkistetaan turvalomakkeen tiedot.

Luovuttajatunnuksen avulla lahjasolutaustainen ja sukusolujen lahjoittaja yhdistetään toisiinsa.

Lahjoittajan henkilötiedot toimitetaan hakijalle Suomi.fi -viestillä tai kirjattuna kirjeenä.

Luoterista saatavat tiedot

SUOMALAINEN SUKUSOLULAHJOITTAJA

- Luovuttajatunnus
- Etunimet
- Sukunimi
- Syntymäaika
- Kansalaisuus

ULKOMAALAINEN SUKUSOLULAHJOITTAJA

- Luovuttajatunnus
- Etunimet
- Sukunimi
- Syntymäaika
- Kansalaisuus
- Yritys, josta sukuolut on ostettu

SUKUSOLULAHJOITTAJAN HENKILÖTUNNUKSEN LUOVUTTAMINEN ERITYISTAPAUKSISSA

Jos digi- ja väestövirastosta (DVV) tulee useampi hakuosuma sukuolutlahjoittajan etunimellä, sukunimellä ja syntymäajalla, voi lahjasolutaustainen tässä tapauksessa pyytää Lupa- ja valvontavirastosta sukuolutlahjoittajan henkilötunnuksen. Tähän tarvitaan DVV:stä asiakirja, joka osoittaa, ettei osoitetta voida luovuttaa useiden hakuosumien vuoksi.

LAHJASOLUTAUSTAISTEN AJATUKSIA OMASTA TAUSTASTAAN

Suhtautuminen lahjasolutaustaan ja se millaisia merkityksiä lahjasolutaustalle annetaan vaihtelee yksilöllisesti. Eri ikävaiheissa ajatukset taustan suhteen voivat vaihdella ja muuttua. Olennaisinta on, että jokainen lahjasolutaustainen saa itse määritellä lahjasolutaustan merkityksen itselleen, ja merkitys saa myös muuttua elämän aikana.

Suhtautumiseen vaikuttaa myös se onko tietoon saanut kasvaa koko elämänsä ajan, vai onko tiedon saanut vasta aikuisena.

Lahjasolutaustan käsittely vanhemman kanssa

Jokaisella lahjasolutaustaisella on oikeus kysyä lahjasolutaustaan liittyviä kysymyksiä vanhemmaltaan ja saada kaikki olemassa oleva tieto sekä tarvittaessa tukea taustaan liittyvien ajatusten ja tunteiden käsittelyyn.

Lahjasolutaustainen omistaa tiedon taustastaan

Tämä tarkoittaa sitä, että hän saa määritellä mitä tällä tiedolla tekee, missä tahdissa hän etenee sen suhteen ja miten hän määrittelee lahjasolutaustan, lahjoittajan ja mahdollisten muiden saman lahjoittajan sukusoluilla alkunsa saaneiden merkityksen itselleen.

Lahjasolutaustaan liittyvät termit

Lahjasolutaustaisella on oikeus määritellä mitä termejä hän käyttää lahjoittajasta tai saman lahjoittajan sukusoluilla muihin perheisiin syntyneistä henkilöistä sekä muista lahjoittajaan liittyvistä henkilöistä. Termit saavat vaihdella tilanteen mukaan ja niiden merkityksen lahjasolutaustainen saa itse määritellä.

Geneettinen hämmennys

Lahjasolutaustaiset kokevat geenien merkityksen yksilöllisesti ja ajatukset sen suhteen voivat muuttua elämän aikana. Osa lahjasolutaustaisista kokee jossain vaiheessa geneettistä hämmennystä, etenkin jos ei tunne omaa geneettistä alkuperäänsä. Geeniperimän osalta moni miettii miten geenit vaikuttavat omaan ulkonäköön, omiin ominaisuuksiin ja mitä perinnöllisiä sairauksia voi ilmetä.

Geneettinen hämmennys ilmenee myös pohdintoina lahjoittajan tai lahjoittajien geenien vaikutuksesta mahdolliseen seuraavaan sukupolveen, eli miten lahjasolutausta vaikuttaa mahdollisiin omiin lapsiin.

Identiteettihämmennys - Kuka minä olen?

Lahjasolutaustan prosessointi voi aiheuttaa joillekin identiteettihämmennystä. Lahjasolutaustaiselle voi tulla tunne siitä, että ei sovi syntymäperheeseen, erot syntymäperheen ja sukusolujen luovuttajan perheen välillä. Tunne erilaisuudesta, epämukavuus kertoa muille, koska muut eivät välttämättä ymmärrä mitä lahjasoluhoidot tarkoittavat ja mistä lahjasolutaustassa on kyse. Halu normalisoida lahjasolutausta, todellisuuden hyväksyminen.

Olenko ainut lahjasolutaustainen ja mitä muut ajattelevat taustastaan?

Suomalaisten lahjasolutaustaisten kokemukset ovat hyvin samassa linjassa kansainvälisissä tutkimuksissa esille tulleiden lahjasolutaustaisten kokemusten kanssa. Lahjasolutaustaisten ovat kuvanneet kokevansa taustansa suhteen yksinäisyyttä, tarvetta yhteyteen muiden kanssa ja tarvetta kuulla muiden lahjasolutaustaisten kokemuksia.

Moni lahjasolutaustainen kokee taustaansa liittyen välillä hämmennystä, koska tilanteesta puuttuu sosiaalinen käsikirjoitus, jonka mukaan osaisi toimia ja joka auttaisi hahmottamaan, miten lahjasolutausta voi vaikuttaa tulevaisuudessa. Vertaisten kanssa kokemusten jakaminen auttaa huomaamaan, ettei ole kokemuksia ja tunteidensa kanssa yksin.

GENEETTISET LAHJASISARUKSET

Saman lahjoittajan sukusoluilla muihin perheisiin syntyneille henkilöille ei ole olemassa yhtä ainutta termiä, tässä yhteydessä heistä käytetään termiä geneettiset lahjasisarukset. Jokainen lahjasolutaustainen saa itse päättää mikä termi tuntuu heille itselleen sopivalta, termit voivat myös vaihdella tilanteen mukaan.

Jokaisella lahjasolutaustaisella on oikeus itse määritellä, että haluaako lähteä selvittämään onko saman lahjoittajan sukusoluilla syntynyt lapsia muihin perheisiin. Geneettisten lahjasisarusten määrää on vaikea tietää etukäteen, ja heitä on käytännössä mahdollista löytää vain kaupallisten dna-testien avulla.

Lahjasolutaustaisten kiinnostus näihin geneettisesti heihin liittyviin lahjasisaruksiin vaihtelee. Osa lahjasolutaustaisista ei ole yhtään kiinnostuneita saman lahjoittajan sukusoluilla alkunsa saaneista. Osa tapaa heitä kerran tai pitää jonkin verran yhteyttä. Osalle taas heistä muodostuu elämään hyvin tärkeitä ihmisiä, ja he kokevat toisensa sisaruksiksi. He pitävät aktiivisesti yhteyttä, tapaavat säännöllisesti ja voivat vaikka viettää juhlapyyhiä yhdessä.

Lahjasolutaustaiset saavat määritellä itse sen, mitä nämä mahdolliset geneettiset lahjasisarukset heille merkitsevät, miten heidän kanssaan haluaa toimia ja millaisen suhteen heihin haluaa luoda. Jos lahjasisaruksia löytyy useita kymmeniä, se voi aiheuttaa ymmärrettävästi geneettistä hämmennystä ja vaikeuksia ymmärtää mistä on kyse, ja mitä he itselle merkitsevät. Tällöin on hyvä pohtia omia rajojaan heidän suhteen. On hyvin inhimillistä, ettei kaikkien kanssa synny samanlaista suhdetta, eikä kaikkien kanssa voi olla yhteydessä samalla tavalla. Tunteet lahjasisarusten suhteen saavat myös vaihdella elämän aikana.

LAHJASOLUTAUSTAAN LIITTYVÄT TUNTEET

Lahjasolutaustaiset henkilöt ovat kuvanneet, että lahjasolutaustaan liittyy monenlaisia tunteita, näitä tunnesanoja on kuvattu sanapilvessä.

Tunteet voivat vaihdella muun muassa oman elämäntilanteen ja elämän tapahtumien ja sosiaalisten tilanteiden mukaan. Myös sillä voi olla vaikutusta, kokeeko voivansa käsitellä lahjasolutaustaan liittyviä tunteita vapaasti ja turvallisesti.

Lahjasolutaustan ja esimerkiksi lahjoittajaan liittyvien asioiden käsittelyssä voi olla erilaisia vaiheita. Voi tuntea hämmennystä sekä vaikeutta sanoittaa omia tunteita ja ajatuksia, toiveita ja odotuksia.

Lahjasolutaustan käsittely voi edetä kriisin vaiheiden mukaan, joita ovat:

- 1** shokkivaihe
- 2** reaktiovaihe
- 3** käsittelyvaihe
- 4** uudelleen suuntautuminen uuden tiedon valossa

Lahjasolutausta voi aktivoida nämä vaiheet etenkin silloin, kun taustastaan saa tietää vasta nuorena tai aikuisena. Alkuun voi tuntua siltä kuin olisi eksyksissä ja oma peilikuva voi tuntua vieraalta.

Lahjasolutaustan on myös kuvattu mahdollistavan oman minuuden ja identiteetin vapaan rakentamisen, kun osa tai kaikki geneeistä tulevat sukusolujen lahjoittajalta. Osa lahjasolutaustaisista kokee geneettistä hämmenystä, joka johtuu siitä, ettei tunne osaa geneeistään ja on vaikea määritellä mitä geneettinen yhteys lahjoittajaan tai saman lahjoittajan sukusoluilla alkunsa saaneiden kanssa itselle merkitsee.

Geneettinen katkos vanhempaan saa herrättää monenlaisia tunteita. Osa kokee sen suhteen surua tai muita hankalia tunteita, kun geneettinen yhteys vanhempaan puttuu. Joistakin se voi tuntua helpottavalta, jos on esimerkiksi ollut huolia periytyvien sairauksien osalta.

Se, että on saanut alkunsa lahjasoluhoidojen avulla on voinut tarkoittaa sitä, että vanhemmalla tai vanhemmilla on ollut pitkä toive lapsesta ja taustalla voi olla kokemus tahattomasta lapsettomuudesta. Tämä voi synnyttää empatiaa omia vanhempia kohtaan ja kiitollisuutta siitä, että on olemassa.

MITEN TÄSTÄ ETEENPÄIN?

Älä jää yksin!

Eri ikäisiä lahjasoluhoidoilla alkunsa saaneita on Suomessa tuhansia ja maailmalla miljoonia. Jokaisen lahjasolutaustaisen kokemus on yksilöllinen, mutta vertaisten kanssa lahjasolutaustasta ja sen herättämistä tunteista keskusteleminen voi auttaa huomaamaan, että taustan käsittelyyn liittyy muillakin hyvin samanlaisia kysymyksiä. Vertaisten kanssa keskusteleminen auttaa myös hahmottamaan mikä on itselle sopiva tapa edetä lahjasolutaustan käsittelyssä ja millaisen merkityksen sille haluaa antaa omassa elämässä.

Vertaistukea on tarjolla

Vertaisia on mahdollista löytää yksityisistä Lahjasolutaustaiset Facebook-ryhmästä. Sen turvallisuudesta ja ylläpidosta huolehtii Lapsettomien yhdistys Simpukka ry. Vertaisia voi löytää myös kansainvälisistä Facebook-ryhmistä kuten Donor Sibling Registry.

Vertaiset ovat samaa kokeneita kanssakulkijoita, ja on hyvä muistaa, että myös jokainen heistä liittyy oman kokemuksen käsittelyyn oman henkilökohtaisen ja perheen historian.

Vertaiset eivät korvaa ammattiapua

Osa lahjasolutaustaisista kaipaa omaan taustaan liittyvien kysymysten käsittelyyn ammattilaisen apua. Jos oma tausta herättää hankalia tunteita, sen käsittelyssä ei pääse eteenpäin tai jos yhtään tuntuu siltä, että läheisten ja vertaisten tuki ei ole itselle riittävää tai sopivaa, niin kannattaa kääntyä ammattilaisen puoleen.

Tahattomaan lapsettomuuteen ja lahjasoluhoidolla lapsiperheellistymiseen perehtyneiden terapeuttien yhteystietoja löytyy Simpukka ry:n verkkosivuilta.

SANASTOA

Alkio	Alkio muodostuu, kun siittiö ja munasolu yhdistyvät, eli siittiö hedelmöittää munasolun. Alkiota aletaan kutsua sikiöksi, kun hedelmöitymisestä on kulunut kahdeksan viikkoa.
Dna-testi	Dna-testien avulla voidaan selvittää geneettisiä sukulaisuussuhteita. Testi otetaan usein suun limakalvoilta tai verinäytteestä. Kaupalliset testit ovat yleistyneet viime vuosina.
Geeni ja dna	Geeni on DNA:ta, jossa on neljää erilaista emästä: adeniini (A), tymiini (T), sytosiini (C) ja guaniini (G). Näiden emästen järjestys pitää sisällään genettisen informaation.
Geneettinen lahjasisarus	Saman lahjoittajan sukusoluista syntynyt henkilö. Nimitys voi vaihdella oman mieltymyksen mukaan. Tietoa lahjasolusisaruksista ei saa virallista järjestelmistä.
Hedelmöityshoitolaki	Suomessa astui 1.9.2007 voimaan hedelmöityshoitolaki, joka turvaa Suomessa lahjasoluhoidoilla alkunsa saaneen lapsen oikeuden tietää taustansa. Laki määrittää, miten hedelmöityshoitoja Suomessa annetaan.
Hedelmöityshoitoklinikka	Hedelmöityshoitoihin erikoistunut julkinen tai yksityinen terveydenhuollon toimija. Valvira myöntää toimintaan luvan ja vastaa toiminnan valvonnasta.
Lahjasolutaustainen	Henkilö joka on saanut alkunsa lahjoitettujen sukusolujen avulla toteutetuilla hedelmöityshoidoilla.
Kohtu	Sikiö kehittyy hedelmöittyneestä munasolusta raskaana olevan vanhemman kohdussa. Sikiölle kehittyy kohdun seinään istukka, jonka kautta sikiö saa ravintoa ja happea.

SANASTOA

Luoteri	Valviran ylläpitämään hedelmöityshoitorekisteri Luoteriin on kirjattu sukusolujenlahjoittajien tiedot 1.9.2007 lähtien. Lahjasoluilla alkunsa saaneella henkilöllä on 18-vuotiaana oikeus hakea Luoterista luovuttajan tunnuksella sukusolujen lahjoittajan henkilötiedot. Luovuttajan tunnuksen saa klinikalta, jossa lahjasoluhuolto on toteutettu.
Munasolu	Munasarjassa kehittyvä sukusolu.
Siittiö	Kiveksissä kehittyvä sukusolu.
Sukusolu- pankki	Hedelmöityshoitoklinikoiden yhteydessä usein toimivia sukusolujen keräämiseen, säilyttämiseen ja käyttöön erikoistuneita toimijoita. Voivat toimia joko julkisella tai yksityisellä sektorilla.
Sukusolujen lahjoittaja / Luovuttaja	Lahjoittajat ovat henkilöitä, jotka lahjoittavat omia sukusolujaan, eli siittiöitä, munasoluja tai alkioita niitä tarvitseville ihmisille. Lahjoittajalla ei ole oikeuksia eikä velvollisuuksia sukusolujen lahjoituksen avulla syntyneen lapsen suhteen.
Valvira	Valvira on sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan keskusvirasto, joka valvoo sosiaali- ja terveydenhuollon, varhaiskasvatuksen, alkoholielinkeinon sekä ympäristöterveydenhuollon toimintaa ja lupia.

LÄHTEET

Tämän oppaan tekstit ovat muodostuneet yhdistämällä tutkittua tietoa kokemustietoa. Kokemustietoa on kertynyt Lapsettomien yhdistys Simpukan alaisen Helminauha-hankkeen (2019–2024) aikana lukuisissa kohtaamisissa lahjasolutaustaisten, lahjasoluhoidoilla lapsia saaneiden vanhempien ja sukusolulahjoittajien kanssa.

Oppaan kirjoittamisessa on hyödynnetty myös tutkittua tietoa ja lahjasoluteemaista tietokirjallisuutta, joista keskeisimmät on lueteltu alla.

Hertz, R. & Nelson, M.K. 2020. Randon Families. Gentic Strangers, Sperm Donor Siblings, and the Creation on New Kin. Oxford.

Javda,V., Jones,C., Hall,P., Imrie,S. & Golombok,S. 2023. ‘I know it’s not normal but it’s normal to me, and that’s all that matters’: experiences of young adults conceived through egg donation, sperm donation, and surrogacy. Human Reproduction, Vol.38, No.5, pp. 908–916.

Kramer, W. 2022. Counseling Donor Family Members. A Guide for Mental Health Professionals. Ethics International Press Ltd,UK.

Widbom, A.,Isaksson,S., Sydsjö,G., Skoog Svanberg, A. & Lampic,A. 2024. The motives and experiences of donor-conceived persons requesting the identity of their sperm donors. Reproductive BioMedicine Online Volume 48.

Macmilla, C.M., Allan, S., Johnstone, M. & Stokes, M.A. 2021. The motivations of donor-conceived adults for seeking information about, and contact with, sperm donors. Reproductive BioMedicine Online Volume 43, Issue 1, Pages 149-158.

Lahjasolutaustainen, et ole yksin!

Osoitteesta helminauha.info
löydät tietoa ja tukea.

Oppaan painatusta ja toteuttamista on tukenut
Gedeon Richter Oy

GEDEON RICHTER